

Differentiatie accenten in groeperen

Deze activiteit kan met een willekeurig samengestelde groep leraren worden uitgevoerd. In deze opzet is uitgegaan van vier leraren. De activiteit neem ongeveer één tot anderhalf uur in beslag.

Introductie

Leraren groeperen in hun klas op vele manieren, vaak gepland, maar ook spontaan. Uit de literatuur blijkt dat groeperingsvormen effect hebben op prestaties en/of het welbevinden van leerlingen. De keuzes van leraren worden daarbij gestuurd door verwachtingen die leraren hebben van leerlingen en doelen die zij onder andere van daaruit stellen (Van den Bergh, 2018). Cohen (2004) heeft een verband gevonden tussen de manier waarop docenten hun klas organiseren en hun leerlingen beoordelen, en de wijze waarop leerlingkenmerken een rol spelen in de klas. Overall komt naar voren dat met flexibel en bewust groeperen het beste wordt gewerkt aan ontwikkelingskansen voor leerlingen bij verschillende taken. Daarbij is het belangrijk dat de leraar zichzelf bij het organiseren van groeperen steeds vragen stelt.

- Welke groeperingsvormen sluiten aan bij deze activiteit en het doel van de les?
- Welke groeperingsvorm creëert ontwikkelingskansen voor alle leerlingen?
- Welke type groep zal sociaal stimulerend en ondersteunend zijn?
- Welke groeperingsvorm geeft ruimte aan de aandachtsverdeling van de leraar?
- In hoeverre wordt er gevarieerd in de groeperingsvormen (bij deze activiteit)?

Beschrijving activiteit

In deze activiteit wordt iedere deelnemer gevraagd om te evalueren welke ideeën over differentiatie hij/zij heeft overwogen bij de keuze voor groeperingsvorm(en) bij een activiteit. Dit gebeurt aan de hand van een aantal vragen, die zijn weergegeven in schema 1.

-1- Voorafgaand maakt de groep een keuze voor één bepaald vakgebied. Bij voorkeur is dit een vakgebied of activiteit waarbij de deelnemers verschillende groeperingsvormen hanteren.

-2- Iedere deelnemer beantwoordt voor zichzelf de vragen in het schema en voegt steeds zijn of haar motivatie voor de differentiatiekeuzes vanuit de vragen toe. Als er bij een bepaalde activiteit gevarieerd wordt met groeperingsvormen dan ook dit ook beschreven en gemotiveerd worden. Neem voor het zelfstandig beantwoorden van de vragen 15-20 minuten de tijd. Ook duo-leraren beantwoorden eerst ieder voor zichzelf de vragen.

-3- Daarna krijgt iedere deelnemer 5 minuten de tijd om zijn verhaal rondom de bevindingen te delen met de groep aan de hand van het schema. Om de verhaallijnen niet te verstoren kunnen de andere deelnemers tijdens deze fase niet reageren en geen vragen stellen. De deelnemers proberen in steekwoorden hun perceptie en vragen bij de keuzes mee te schrijven. Na afloop kan iedere deelnemer nog één vraag stellen aan degene die zijn bevindingen heeft gedeeld

-4- Vervolgens worden de bevindingen en notities aan de hand van onderstaande vragen besproken (ca 20 min).

- In hoeverre komen de ideeën van deelnemers met elkaar overeen of verschillen deze?
- In hoeverre passen ideeën van deelnemers over differentiatie bij de gekozen groeperingsvormen?
- Hoe sluiten de ideeën en groeperingsvormen aan bij de pedagogisch-didactische opdracht van de school?

-5- Tot slot kan voor een vervolg op deze activiteit worden gekozen

De deelnemers spreken met elkaar af welke artikelen bij *verdieping* worden gelezen of hoe deze onderling worden verdeeld.

Iedere deelnemer kiest voorafgaand aan een volgend overleg om een alternatieve of aanvullende groeperingsvorm uit te proberen in een activiteit. Ieder stelt zich hierbij bijvoorbeeld onderstaande vragen:

- Welke groeperingsvormen sluiten aan bij deze activiteit en het doel van de les?
- Welke groeperingsvorm creëert ontwikkelingskansen voor alle leerlingen?
- Welke type groep zal sociaal stimulerend en ondersteunend zijn?
- Welke groeperingsvorm geeft ruimte aan de aandachtsverdeling van de leraar?
- In hoeverre wordt er gevarieerd in de groeperingsvormen (bij deze activiteit)?

Bij het volgende overleg / intervisie worden inzichten vanuit literatuur met elkaar gedeeld en gespiegeld aan de praktijkervaringen

De ervaringen en ideeën over (alternatieve groeperingsvormen) die in de praktijk en literatuur zijn opgedaan worden met elkaar gedeeld om te komen tot onderbouwing van ideeën en verbreding van handelingsalternatieven.

Bronnen

Beekhoven, S. & Vander Heyde, K. (2017) *Wat zijn de effecten van homogeen en heterogeen groeperen op de taal- en rekenprestaties op de basisschool?* Verkregen op 01-09-2019 via <https://wii-leren.nl/effecten-groeperen-homogeen-heterogeen.php>

Cohen, E.G. & Lotan, R.A. (2004). Equity in heterogeneous classrooms. In Banks & Banks (Eds) *Handbook of research on Multicultural Education*, pp 736-753. San Francisco: Jossey-Bass

Differentiëren in het primair onderwijs: onderwijsaanbod (zd).

<https://www.uu.nl/onderwijs/onderwijsadvies-training/differentieren-in-het-primair-onderwijs-onderwijsaanbod>

Heerdink, H. & Beekhoven, S. (2019). *Wat kunnen leerkrachten doen om het welbevinden van cognitief zwakkere leerlingen te bevorderen?* Verkregen op 01-09-2019 via <https://wii-leren.nl/talentontwikkeling-bij-multidiversiteit.php>

Hoogeveen, P. & Winkels, J. (2011) *Het didactische werkvormenboek. Variatie en differentiatie in de praktijk*. Assen: van Gorcum.

Stasse, H. (2011) *Nadenken over groeperingsvormen in de les*. Hogeschool Amsterdam. Verkregen op 26-092019 via http://www.multicultureelopleiden.nl/wp-content/uploads/documenten/klas/pedagogiek/KLAS_Nadenken_over%20groeperingsvormen_pdf.pdf

Vragenschema differentiëren bij groeperen

<p>➤ Onder welk(e) vakgebied(en) valt de activiteit? Bv. Taal / talen Rekenen /wiskunde Wetenschap/techniek /.. Creatieve vakken Bewegingsonderwijs Anders, tw</p>	
<p>➤ Hoe ziet de activiteit eruit en wat is de leerinhoud? Bv. Oriëntatie op een les Instructie (klassikaal, groepsgewijs) (Zelfstandig) (ver)werken Onderzoekend leren Coöperatief leren</p>	
<p>➤ Wat is het doel/ zijn de doelen van de activiteit?</p>	
<p>➤ Waarvan is sprake en vanuit welk idee?</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Convergent differentiëren <i>doel is om de hele groep bij elkaar te houden qua leerstofaanbod</i> ▪ Divergent differentiëren <i>de leerlingen worden hierbij op hun niveau worden aangesproken qua instructie en verwerking, waardoor er grotere niveauverschillen ontstaan.</i> 	
<p>➤ Hoe is gegroepeerd en met welke doel?</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Homogene groepen (groepen bestaan uit gelijksoortige leerlingen) of ▪ Heterogene groepen (groepen ongelijksoortige leerlingen) 	

<p>➤ Op basis van welk criterium heb je gegroepeerd? Vanuit welke idee heb je gekozen voor dit groeperingscriterium bij deze opdracht?</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Leerniveau ▪ Leertempo ▪ Taak/werkhouding ▪ Persoonlijkheid / identiteit/ achtergrond ▪ Competentie ▪ Begaafdheid ▪ Leerstijl (visueel, auditief, handelend, ▪ Interesse, motivatie ▪ Sociale vaardigheden(synchroon, complementair) ▪ Sekse ▪ Willekeurig ▪ Anders, tw.	
<p>➤ Wat betekenen deze groeperingsvorm en het groeperingscriterium voor jouw aandachtsverdeling bij instructies en begeleiding?</p>	
<p>➤ Wordt je interactiedoel bij deze activiteit (overleg tussen leraar-leerlingen en/of leerlingen onderling) binnen deze groeperingsvorm bereikt?</p>	
<p>➤ Op welke wijze vind je dat ontwikkelingskansen voor leerlingen gecreëerd worden binnen deze activiteit?</p>	